Immanuël
Gemeente van het Levende Woord

Drie-eenheidleer of toch niet?

Drie-eenheidleer of toch niet?
In het christendom geloven wij dat er slechts één God is. Hij is de Schepper van hemel en aarde en Hem alleen aanbidden wij. Tijdens onze gebeden hebben wij een bepaalde voorstelling van God, maar deze voorstelling is altijd beperkt. God zelf staat namelijk buiten de schepping en kan dus niet worden gezien met onze ogen. Wij zijn daarom geheel afhankelijk van datgene wat God over zichzelf vertelt. Zonder zijn zelfopenbaring zouden wij niets over Hem weten. Gelukkig heeft God via zijn profeten en apostelen zeer veel over zichzelf bekend gemaakt en het is dankzij deze kennis dat wij ons toch enigszins een voorstelling kunnen maken van wie God nu eigenlijk is. Daarmee pretenderen we niet geheel te doorgronden wie Hij nu werkelijk is, maar wel hebben wij dankzij zijn zelfopenbaring een betere voorstelling van Hem zodat wij weten tot wie wij naderen in gebed en zodat wij Hem de eer kunnen geven die Hem toekomt. Het is daarom zeer belangrijk om uitsluitend zijn zelfopenbaring te bestuderen om zo te komen tot een steeds betere voorstelling van wie God voor ons wil zijn.

Het blijkt dat de meeste christenen geloven dat God het best kan worden voorgesteld als een drie-eenheid. Dit woord betekent dat de enige God zich heeft geopenbaard als drie onderscheidbare Personen, te weten de Vader, de Zoon en de heilige Geest. Desalniettemin zijn deze drie Personen niet te scheiden want tezamen vormen zij tenslotte de enige God. Daarentegen gelooft een minderheid van de christenen, dat dit niet de Bijbelse voorstelling is waarmee God zichzelf heeft geopenbaard en zij bezigen daarom andere formuleringen om hun voorstelling van God weer te geven. In deze voorstelling is de Vader de enige ware God, van wie de Zoon en de heilige Geest uitgaan om Hem te openbaren.

Door de gehele kerkgeschiedenis heen heeft deze tegenstelling geleid tot strijd. De christenen die niet geloofden in een drie-eenheid zijn soms zelfs massaal uitgemoord. Toch heeft het voornaamste deel van de strijd zich afgespeeld op theologisch vlak. Daarbij mag wel gesproken worden van een sterk gepolariseerde strijd, in die zin dat beide partijen de tegenpartij niet eens meer beschouwen als echte christenen. De aanhangers van de drie-eenheidleer achten het verwerpen van deze leer namelijk als een verwerping van de ware identiteit van Christus. Dientengevolge zouden de tegenstanders van de drie-eenheidleer eigenlijk geen echte christenen zijn. Daarentegen achten de tegenstanders van de drie-eenheidleer het aanhangen van deze leer als een vorm van veelgodendom, omdat elk van de afzonderlijke Personen als volwaardig God wordt beschouwd en aanbeden. Dientengevolge zouden de aanhangers van de drie-eenheidleer eigenlijk geen echte christenen zijn.

Ook vandaag de dag heeft elke christelijke stroming haar eigen substromingen of afsplitsingen waarin de drie-eenheidleer wordt verworpen als zijnde de beste voorstelling van wie God is. Nog steeds betreft het hier een minderheid van de christenen, maar wel is het merkbaar dat deze minderheid sterk groeiende is. Zo verschijnen er steeds meer internetsites die willen

toelichten wat er allemaal mis is met de drie-eenheidleer. Parallel daaraan verschijnen er nog steeds boeken die willen toelichten waarom de drie-eenheidleer toch de beste voorstelling van Gods wezen is. Daarbij wordt de anders gelovige door beide partijen nog steeds afgeschilderd als iemand die eigenlijk geen echte christen is. Drie-eenheidaanhangers zouden veelgodenaanbidders zijn en de tegenstanders van de leer zouden de ware identiteit van Christus ontkennen.

Dergelijke tegenstellingen kunnen zorgen voor grote onrust binnen een kerkgemeenschap. Omwille van de goede vrede zal menig kerkbestuur het kerklid ter verantwoording roepen welke geen geloof stelt in de drie-eenheidleer. Het resultaat is dan meestal dat de minderheid vertrekt uit de gemeenschap als ware hij een ketter. Het is mij nog niet ter oren gekomen dat een kerkbestuur zelf de kwestie is gaan bestuderen om te komen tot een weloverwogen eigen oordeel. Men spreekt niet over wat men echt begrijpt maar men neemt eenvoudigweg stelling in de formuleringen zoals deze traditioneel zijn vastgesteld.

Desalniettemin mogen ook tradities niet in strijd zijn met de Bijbel[1]. Een gebrek aan kennis van de Bijbel leidt namelijk tot dwaling[2] en het verdient daarom de voorkeur om leringen te toetsen aan de Bijbel[3]. Daarbij geldt het basisprincipe dat niemand iets mag toevoegen aan de woorden van God[4]. Het lijkt daarom raadzaam om ook de drie-eenheidleer in alle oprechtheid te toetsen aan de Schriften. Hiertoe wordt allereerst een bondige beschrijving gegeven van de drie-eenheidleer. Vervolgens worden welgeteld 29 bezwaren besproken, die men rechtmatig zou kunnen uiten tegen de drie-eenheidleer. Alle bezwaren zijn zo volledig mogelijk voorzien van tekstverwijzingen, zodat het voor iedereen mogelijk is om alles te toetsen aan de Bijbel.

Wanneer u de voorgelegde bezwaren bespreekt met broers en zussen, bedenkt u zich dan, dat Jezus ons heeft opgedragen om de vrede onder elkaar te bewaren[5]. Dat God u rijkelijk inzicht moge geven in wie Hij voor u wil zijn.

Wim Verdouw *(Uriel ben Avraham)*

[1] *Mat 15:6, Mar 7:13* ***[2]*** *Mat 22:29, Mar 12:24* ***[3]*** *Hand 17:11*
[4] *Spr 30:6, Jes 8:20* ***[5]*** *Mar 9:50*

Wat wordt er onderwezen in de "drie-eenheidleer"?

- **Er is één God**
- **De Vader, de Zoon en de heilige Geest** *(Zij zijn allen God en handelen allen als God)*
- **Deze drie zijn één**

Enkele bezwaren tegen de drie-eenheidleer Pag

De drie-eenheidleer
De kerngedachte van de drie-eenheidleer kan worden weergegeven met de woorden: "Er is één God; de Vader, de Zoon en de heilige Geest en deze drie zijn één". Voor een goed begrip van deze formulering, wordt deze in drie afzonderlijke gedeeltes besproken.

Er is één God
Het christendom is een monotheïstische godsdienst, hetgeen betekent dat een christen gelooft dat er slechts één God is[1].

> ***[1]*** *1Kon 8:60, Jes 44:6, Jes 44:8, Jes 45:5, Hos 13:4, Mal 2:10, Rom 3:30, 1Kor 8:6, Ef 4:5-6, 1Tim 2:5*

De Vader, de Zoon en de heilige Geest
De enige God wordt nader omschreven als "de Vader, de Zoon en de heilige Geest", omdat deze drie allen afzonderlijk kunnen worden betiteld als God. Alle drie zijn zij God en alle drie handelen zij als de enige God.

zijn allen God
De Vader is God[1], de Zoon is God[2] en de heilige Geest is God[3].

> ***[1]*** *Mal 2:10, Joh 6:45, Joh 6:46, Joh 8:54, Joh 20:17, Rom 15:6, 1Kor 8:6, 2Kor 1:3, Ef 4:6, Fil 4:20, 1Tess 3:11, Op 1:6* ***[2]*** *Joh 1:1, Joh 20:28, Heb 1:7-8, Tit 2:13, 2Pet 1:1, 1Joh 5:20* ***[3]*** *Joh 4:24, 1Kor 2:10, 1Kor 2:11, 2Kor 3:17, 2Kor 3:18*

handelen allen als God
De schepping van hemel en aarde was het werk van de Vader[1] en van de Zoon[2] (zijnde het Woord van God[3]) en van de heilige Geest[4]. Evenzo wordt ook de verlossing van de mens bewerkstelligd door de Vader[5] en door de Zoon[6] en door de heilige Geest[7].

> ***[1]*** *Deut 32:6, Jes 64:8, Mal 2:10, 1Kor 8:6* ***[2]*** *Ps 33:6, Joh 1:3, Heb 1:2, 1Kor 8:6, Kol 1:16-17* ***[3]*** *Joh 1:14,17, Op 19:13* ***[4]*** *Gen 1:1-2, Job 33:4, Ps 33:6, Ps 104:30* ***[5]*** *Jes 63:16, Jl 2:32, Joh 3:16, Joh 3:17, 1Joh 4:9, 1Joh 4:14* ***[6]*** *Joh 3:17, Hand 4:10,12, Rom 10:9,13, 1Joh 4:9, 1Joh 4:14*
> ***[7]*** *Joh 6:63, Rom 8:2, Rom 8:11, Rom 8:13, 1Kor 6:11, 2Kor 5:4-5, Gal 6:8, Tit 3:5*

Deze drie zijn één
God is één[1] en de Vader en de Zoon zijn één[2]. De Vader, de Zoon en de heilige Geest vormen tezamen een compleetheid[3].

> ***[1]*** *Deut 6:4, Mar 12:30, Gal 3:20* ***[2]*** *Joh 10:30, Joh 14:9, Joh 14:10, Joh 14:11, Joh 17:11, Joh 17:21* ***[3]*** *Mat 28:19, 1Kor 12:4-6, 2Kor 13:13, Ef 1:17, 1Pet 1:2*

Enkele bezwaren tegen de drie-eenheidleer
Hoewel de drie-eenheidleer goed onderbouwt lijkt te zijn door vele Bijbelteksten, is het zeker niet zo dat er geen bezwaren zijn in te brengen tegen deze leer. Sterker nog, er is geen enkele andere christelijke leerstelling die vanuit zoveel verschillende perspectieven wordt bekritiseerd. Hier volgen welgeteld 29 afzonderlijke bezwaren.

1. De historische oorsprong in afgoderij
Voornamelijk dankzij het evangelie naar Johannes[1] was de eenheid tussen God en zijn Zoon een duidelijk gegeven voor de vroegchristelijke kerk. Echter, aan het eind van de derde eeuw verkondigde de priester Arius dat de Zoon een schepsel was van God de Vader. Hoewel hij de Zoon beschouwde als het allerhoogste schepsel, wierp deze leer toch een ander licht op de eenheid tussen God en zijn Zoon. Om deze reden riep de Romeinse keizer Constantinus in het jaar 325 A.D. welgeteld 318 bisschoppen bij elkaar om de officiële leer van de toenmalige kerk vast te stellen. Deze grootse kerkelijke vergadering wordt het Concilie van Nicea genoemd. Eén van de resultaten was dat de leer van Arius werd verworpen en de Goddelijke natuur van de Zoon werd vastgelegd.

Vier jaar daarvoor, op 7 maart 321 A.D., werd door deze zelfde keizer de sabbat afgeschaft en werd de zondag ingesteld als wekelijkse dag van rust. Keizer Constantinus was namelijk een aanbidder en zelfs de hogepriester van de zonnegod Sol Invictus (letterlijk: de Onoverwinnelijke Zon). Deze zonnegod was een drie-eenheid van de goden Isis, Horus en Seth. De zonnegod Sol Invictus was de Romeinse benaming voor de Babylonische zonnegod Marduk, welke een drie-eenheid was van de goden Baäl, Astarte en Tammuz. Over deze drie goden spreekt de Bijbel duidelijke taal:

Het krenkt Jahweh wanneer men de Baäl dient[2] en de priesters van deze afgod werden op bevel van de profeet Elia allemaal afgeslacht[3]. Koning Salomo liep de godin Astarte achterna, hetgeen kwaad was in de ogen van Jahweh[4] en daarom werd zijn koningschap hem ontnomen[5]. Het ritueel bewenen van de afgod Tammuz[6] was een gruwel voor Jahweh[7].

In het jaar 381 A.D. riep de Romeinse keizer Theodosius I een tweede kerkelijke vergadering uit, namelijk het concilie van Constantinopel. Dit concilie bevestigde de geloofsbelijdenis van Nicea en voegde eraan toe dat ook de heilige Geest beschouwd moest worden als gelijkwaardig Goddelijk persoon, welke tezamen met de Vader en de Zoon moest worden aanbeden en verheerlijkt. Zo werd de christelijke drie-eenheid geboren, geheel naar model van de reeds bestaande Romeinse drie-eenheid Sol Invictus en de Babylonische drie-eenheid Marduk.

De daadwerkelijke bron van de christelijke drie-eenheidleer is dus niet in de eerste plaats de bestudering van de Bijbel geweest, maar een feitelijk eerherstel van de reeds bestaande heidense drie-eenheden. Het zijn juist deze afgoden die door de Bijbel bij name worden genoemd en wier verering scherp wordt veroordeeld.

***[1]** Joh 10:30, Joh 14:9, Joh 14:10, Joh 14:11, Joh 17:11, Joh 17:21*
***[2]** 1Kon 22:54 **[3]** 1Kon 18:40 **[4]** 1Kon 11:5-6 **[5]** 1Kon 11:31-33*
***[6]** Ez 8:14 **[7]** Ez 8:13*

2. Het heidens model van de familiaire drie-eenheid
Op het eerste gezicht lijkt er een duidelijk verschil te zijn tussen de heidense drie-eenheden en de christelijke drie-eenheid. De heidense drie-eenheden bestonden namelijk uit een vader, een moeder en een zoon. De christelijke drie-eenheid bevat weliswaar eveneens een Vader en een Zoon, maar op het eerste gezicht bevat deze geen moeder.

In de geloofsbelijdenis van 325 A.D. lezen we dat Jezus “vlees is geworden”. In de geloofsbelijdenis van 381 A.D. lezen we vervolgens dat Jezus “het vlees heeft aangenomen door

de heilige Geest" en daarbij wordt de heilige Geest "levengever" genoemd. Dit komt goed overeen met de Bijbelse boodschap dat Jezus in Maria is verwekt door de heilige Geest[1]. Toch ontstaat er hier een probleem wanneer de heilige Geest als aparte Goddelijke persoon wordt beschouwd. Want als Jezus in zijn moeder Maria is verwekt door de heilige Geest dan is de heilige Geest dus eigenlijk de vader van Jezus… vandaag de dag wordt dit probleem vaak ondergebracht in het mysterie van de drie-eenheid, maar toentertijd leefden er duidelijk andere gedachten.

In het apocriefe evangelie der Hebreeën spreekt Jezus over "mijn moeder, de heilige Geest". Dit geschrift dateert uit de eerste helft van de tweede eeuw en toont aan dat de heilige Geest werd beschouwd als de geestelijke moeder van Jezus. Let wel; deze gedachte is dus tweeënhalve eeuw ouder dan de drie-eenheidleer.

In dezelfde eeuw als de vaststelling van de drie-eenheidleer, schreef de Pers Aphraates van Edessa over Jezus als een man die God tot vader had en "de heilige Geest tot moeder". De gedachte dat de heilige Geest de geestelijke moeder is van Jezus, was dus nog springlevend toen de christelijke drie-eenheid voor het eerst werd vastgesteld.

Vandaag de dag wordt het geestelijk moederschap van de heilige Geest niet meer besproken, maar deze gedachte leefde dus wel in het christendom toen de heilige Geest aan de eenheid tussen de Vader en de Zoon werd toegevoegd.

[1] Mat 1:18, Mat 1:20, Luc 1:35

3. Het mysterie als eindantwoord

God is niet zichtbaar voor onze ogen en we zijn daarom geheel afhankelijk van datgene wat God over zichzelf vertelt. Aangezien God ons niet alles vertelt, is onze kennis van Hem altijd beperkt. Sommigen noemen het wezen van God daarom een mysterie en het past een nederig mens om zich bij dit mysterie neer te leggen.

In de formulering van de drie-eenheidleer is echter geen sprake van dit mysterie; de leer pretendeert tenslotte dat God volledig beschreven kan worden met de term drie-eenheid. Wanneer iemand echter kritisch is over een bepaald aspect van de drie-eenheidleer, dan ineens moet diegene accepteren dat God toch een mysterie blijft. Het mysterie van de drie-eenheidleer is dus geen nederig uitgangspunt, maar een eindantwoord op moeilijke vragen.

4. De tweenaturenleer als kanttekening

Jezus is in Maria verwekt door Gods heilige Geest[1]. Hij is daarom een volmaakte representatie van God, zijn Vader[2], maar eveneens is hij volledig mens[3]. De formulering van de drie-eenheidleer, zoals vastgelegd tijdens het Concilie van Constantinopel in 381 A.D., sprak echter slechts over Jezus als zijnde God, waardoor Maria bijvoorbeeld de moeder van God kon worden genoemd. De monnik Nestorius bestreed deze titel van Maria en benadrukte, dat Jezus naast zijn Goddelijke natuur eveneens een volledig menselijke natuur had. Dit onderscheid werd echter veroordeeld tijdens de derde kerkelijke vergadering, het Concilie van Efeze in 431 A.D. In de daarop volgende periode was er veel geruzie onder de kerkelijke gezagsdragers en uiteindelijk werd dan toch besloten om een formulering aangaande Jezus' natuur vast te leggen. Dit gebeurde tijdens de vierde kerkelijke vergadering, het Concilie van Chalcedon in 451 A.D., alwaar men stelde dat in Christus twee verenigde onveranderlijke onscheidbare naturen zijn. Deze formulering staat bekend als de tweenaturenleer. Men heeft vervolgens nog anderhalve

eeuw gezocht naar een nog betere formulering, maar uiteindelijk is de tweenaturenleer van het Concilie van Chalcedon nooit meer officieel aangepast.

Het is opmerkelijk, dat de tweenaturenleer nooit daadwerkelijk is opgenomen in de formulering van de drie-eenheidleer zelf. De tweenaturenleer wordt meer gezien als een aanvullende leer. Toch is het juist de tweenaturenleer die duidelijk maakt, dat de formulering van de drie-eenheidleer nooit als volledig kan worden beschouwd. Als Jezus namelijk ook volledig mens is, dan kan hij niet meer volledig worden geïdentificeerd met de drie-eenheidtitel God de Zoon. De tweenaturenleer is daarom niet zomaar een aanvulling op de drie-eenheidleer, maar het is eigenlijk meer een kritische kanttekening gebleken. De tweenaturenleer geeft namelijk aan, dat zelfs de mensen die de oorspronkelijke drie-eenheidleer vaststelden, al vrij snel tot de conclusie kwamen dat deze formulering niet sluitend en volledig was.

__[1]__ Mat 1:18, Mat 1:20, Luc 1:35 __[2]__ Joh 14:7, Joh 14:9, 2Kor 4:4, Kol 1:15
__[3]__ Rom 5:15, Fil 2:7, 1Tim 2:5

5. Het Godsbeeld van de apostelen

Wanneer men veronderstelt, dat de drie-eenheidleer volledig waar is, dan stelt men meestal, dat zowel de apostelen, als wel de eerste christenen, eveneens dit Godsbeeld deelden. Het mag dan echter opmerkelijk worden genoemd, dat de drie-eenheidleer die wij vandaag de dag kennen, pas werd vastgesteld tijdens het Concilie van Constantinopel in 381 A.D. en dat er op het Concilie van Nicea in 321 A.D. nog helemaal geen sprake was van een drie-eenheid. De kerkgeschiedenis leert ons dus, dat de drie-eenheidleer helemaal niet afkomstig is van de leer van de apostelen, maar pas honderden jaren later is vastgesteld.

Ook de brieven van de apostelen zelf, geven geen enkele blijk van enig onderwijs aangaande de drie-eenheidleer. Noch de benaming, noch de formulering, vinden wij terug in de apostolische brieven.

6. De leugenachtige eis

In de geloofsbelijdenis van Athanasius wordt gesproken over “het algemeen geloof”, hetgeen zou zijn “dat wij één God in de drieheid en de drieheid in de eenheid aanbidden”. De geloofsbelijdenis vangt aan met de volgende woorden: “Al wie behouden wil worden, heeft vóór alles nodig, dat hij het algemeen geloof vasthoudt. Wie dit niet volledig en ongeschonden bewaart, zal ongetwijfeld voor eeuwig verloren gaan.” Hierna volgen 23 regels die beschrijven hoe de drie-eenheid dan zou moeten worden beschouwd. Vervolgens wordt gesteld: “Wie derhalve behouden wil worden, moet deze overtuiging over de Drieëenheid hebben”. Tenslotte eindigt deze geloofsbelijdenis met de woorden: “Dit is het algemeen geloof. Wie dit niet oprecht en standvastig gelooft, kan niet behouden worden”.

De geloofsbelijdenis van Athanasius is eeuwenlang voorgelezen bij aanvang van de zondagse mis. Het is de kerk dus honderden jaren achtereen, elke zondag opnieuw, met duidelijke woorden ingeprent dat men pas behouden kan worden wanneer men gelooft dat God een drie-eenheid is. De nasleep van deze wekelijkse inprenting is dat zelfs de afgesplitste Protestantse Kerk geen vraagtekens heeft durven zetten bij de Rooms Katholieke voorstelling van God als een drie-eenheid. Zelfs hedendaagse protestanten hebben het gevoel dat iemand eigenlijk geen echte christen is wanneer diegene God niet beziet als een drie-eenheid.

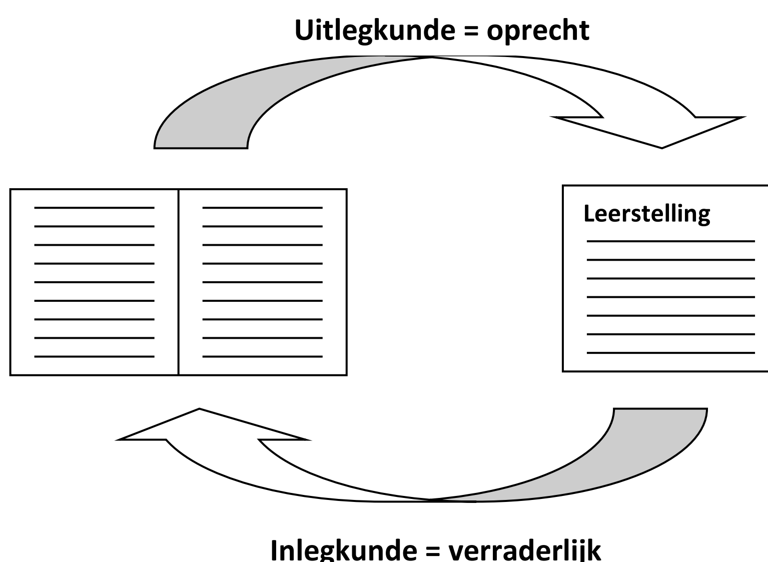
Desalniettemin zegt de Bijbel iets heel anders over de voorwaarden voor behoudenis: Je moet geloven in Jezus[1] en geloven dat God hem uit de dood heeft opgewekt[2]. Je moet de naam van Jezus aanroepen[3], belijden dat hij de Zoon van God is[4], belijden dat hij Heer is[5] en je laten dopen[6] op grond van geloof[7]. Je moet op Jezus vertrouwen[8] en via hem tot God gaan[9]. Je moet bereid zijn om afstand te doen van je eigen leven[10] en je laten vernieuwen door de heilige Geest[11]. Je moet het Woord aannemen[12], vasthouden aan het evangelie[13] en de leer[14] en je moet volharden tot het einde[15].

De Bijbel schrijft dus nergens voor, dat wij een bepaalde voorstelling van God moeten hebben om behouden te worden. Allen die zich beijveren voor bovenstaande voorwaarden, zijn behouden en moeten dientengevolge worden gezien als volwaardig christen. Wanneer in de geloofsbelijdenis van Athanasius dan toch wordt gesteld, dat geloof in de drie-eenheidleer een voorwaarde tot behoudenis is, dan mogen we vaststellen dat dit dreigement een leugen is. Sterker nog, we mogen vaststellen de drie-eenheidleer eeuwenlang aan alle christenen is opgedrongen.

> ***[1]*** *Joh 3:16* ***[2]*** *Rom 10:9-10* ***[3]*** *Hand 2:21, Hand 4:12, Rom 10:13*
> ***[4]*** *1Joh 4:15, 1Joh 5:5, 1Joh 5:10* ***[5]*** *Rom 10:9-10* ***[6]*** *Mar 16:16, Tit 3:5*
> ***[7]*** *Mar 16:16, Luc 8:12* ***[8]*** *Hand 16:30-31* ***[9]*** *Heb 7:25* ***[10]*** *Mat 16:25, Mar 8:35, Luc 9:24* ***[11]*** *Tit 3:5* ***[12]*** *Jac 1:21* ***[13]*** *1Kor 15:2*
> ***[14]*** *1Tim 4:16* ***[15]*** *Mat 10:22, Mat 24:13, Mar 13:13, 1Tim 4:16*

7. Geen uitlegkunde maar inlegkunde

In het christendom beschouwen we de Bijbel als een verzameling teksten die allen door God zelf zijn geïnspireerd[1]. Bij het formuleren van leerstellingen is het daarom uiterst belangrijk om zo dicht mogelijk bij de oorspronkelijke tekst te blijven. De tekst zelf wordt dan als uitgangspunt genomen en men vraagt zich oprecht af wat de schrijver aan ons wil vertellen. Een dergelijke tekstverklarende studie noemen we *exegese*, oftewel uitlegkunde.
Tegenover *exegese* staat *eisegese*, oftewel inlegkunde. Dit is de aanpak waarbij men een zelfgeformuleerde leerstelling wil funderen in de Bijbel en daarom teksten verzamelt die de eigen leerstelling kunnen ondersteunen. Wanneer men anderen wil overtuigen van de zelfgeformuleerde leerstelling, dan wordt allereerst verwezen naar de verzameling ondersteunende teksten die de bedenker heeft gevonden. De toehoorders zijn dan in de veronderstelling dat de leerstelling een eerlijke uitlegging is van de voorgelegde teksten, terwijl dit feitelijk dus niet zo is. Inlegkunde is dus verraderlijk.

Om te voorkomen dat wij per ongeluk geloof stellen in inlegkundige leerstellingen, wordt er de voorkeur aan gegeven dat wij de Bijbel bestuderen om na te gaan of datgene wat men ons heeft voorgelegd er ook daadwerkelijk staat[2]. Wanneer wij dit doen met betrekking tot de drie-eenheidleer dan moeten we in de eerste plaats vaststellen dat het begrip drie-eenheid in de gehele Bijbel niet voorkomt.

Men zou kunnen aandragen, dat dit voor wel meer christelijke begrippen geldt, zoals bijvoorbeeld voor de begrippen zondeval, de vleeswording en de opname. Al deze begrippen worden namelijk zelf niet in de Bijbel genoemd. Desalniettemin geven zij wel concepten weer die in de Bijbel worden gevonden. Er wordt namelijk wel degelijk gesproken over de concepten zondeval[3], vleeswording[4] en opname[5].

Daar begint echter het grote probleem voor de drie-eenheidleer. Er wordt in de gehele Bijbel geen enkele tekst gevonden die ons vertelt, dat wij God het beste kunnen voorstellen als een drie-eenheid. De drie-eenheidleer wordt weliswaar onderbouwd door vele Bijbelteksten, maar volgt zelf uit geen enkele Bijbeltekst. De drie-eenheidleer is dus niet het resultaat van uitlegkunde, maar van inlegkunde.

__[1]__ 2Pet 1:21; 2Tim 3:16 __[2]__ Hand 17:11 __[3]__ Rom 5:12 __[4]__ Joh 1:14 __[5]__ 1Tess 4:17

8. De ontmaskering van het Comma Johanneum

Johannes spreekt tegen het einde van zijn eerste brief over het getuigenis van God[1]. Dit getuigenis luidt dat God ons eeuwig leven heeft gegeven en dat dit leven in zijn Zoon is[2]. We moeten dus geloven dat Jezus de Zoon van God is[3]. Vervolgens lezen we deze woorden:

1 Joh 5:7-8 "Want drie zijn er, die getuigen: de Geest en het water en het bloed, en de drie zijn tot één."

Deze formulering komt heel goed overeen met de formulering van de drie-eenheidleer, hoewel hier wordt gesproken over een drie-eenheid van de Geest, het water en het bloed. Om deze reden heeft iemand het ooit nodig gevonden om precies op deze plaats eigenhandig een stukje tekst aan de Bijbel toe te voegen. In vele vertalingen tussen het jaar 1522 en het einde van de 19e eeuw, lezen we de volgende tekst:

1 Joh 5:7-8 "Want drie zijn er, die getuigen ***[****in de hemel: de Vader, het Woord, en de heilige Geest; en deze drie zijn één. En drie zijn er, die getuigen op de aarde****]***: de Geest en het water en het bloed, en de drie zijn tot één".

De drie-eenheidleer is dus ***[****toegevoegd****]*** aan de Bijbeltekst en deze toevoeging wordt het Comma Johanneum genoemd. Geen enkele oudere tekst maakt melding van deze woorden en ook geen enkele vroege kerkvader maakte er melding van, zelfs niet zij die streden voor de drie-eenheidleer. Het Comma Johanneum is daardoor ontmaskerd als een late toevoeging en wordt in de nieuwste vertalingen niet meer in de Bijbeltekst opgenomen.

Het mag opmerkelijk worden genoemd dat het nodig werd gevonden om de drie-eenheidleer aan de Bijbel toe te voegen. Want als de drie-eenheidleer echt zo vanzelfsprekend uit de Bijbel blijkt, dan zou een dergelijke toevoeging toch nergens voor nodig zijn geweest?

Daarbij komt nog dat er veel weerstand is geweest tegen het verwijderen van deze ontmaskerde leugen. Het was tenslotte de enige tekst die uitlegkundig leidde tot de drie-eenheidleer. Toch mag het opmerkelijk worden genoemd, dat velen liever een ontmaskerde leugen in de Bijbel wilden laten staan, dan terug te keren naar de oorspronkelijke Bijbeltekst.

[1] 1Joh 5:9-12 [2] 1Joh 5:11 [3] 1Joh 5:5

9. Enkele regelrechte knelteksten

Er zijn enkele Bijbelteksten die op zeer gespannen voet staan met de formulering van de drie-eenheidleer. Velen zijn zelfs van mening dat deze teksten de drie-eenheidleer duidelijk tegenspreken. Of beter gezegd; de drie-eenheidleer lijkt deze Bijbelteksten tegen te spreken.

De profeet Ezechiël krijgt bijvoorbeeld te horen dat Jahweh zich als Herder over het volk Israël zal gaan bekommeren[1]. Zodra het volk weer terug zal zijn in het land, dan zal Jahweh een herder over hen aanstellen, die wordt aangeduid als "mijn knecht David"[2], die voor eeuwig hun vorst zal zijn[3]. Deze herder is duidelijk Jezus, omdat alleen over Jezus staat geschreven dat God hem de troon van zijn vader David zal geven[4]. Ook staat er alleen van Jezus dat hij voor eeuwig koning zal zijn over het huis van Juda[5]. Daarbij komt nog dat Jezus zichzelf bekend maakt als de goede herder[6]. Nu we dan weten, dat het Jezus is, die door Jahweh wordt aangeduid als "mijn knecht David", dan mag het als verhelderend worden beschouwd dat Jahweh zegt, dat alleen Hijzelf de God van het volk zal zijn en dat Jezus hun koning zal zijn[7]. Deze uitspraak impliceert namelijk dat Jezus niet de God van het volk zal zijn.

Eenzelfde soort teksten vinden we in het Nieuwe Testament. Zo schrijft de apostel Paulus aan de Korintiërs dat er slechts één God is[8]. Vervolgens identificeert hij deze enige God met de Vader en identificeert hij Jezus als Heer[9]. Ook aan Timoteüs schrijft hij dat er slechts één God is, waarbij hij zegt, dat Jezus de menselijke tussenpersoon is tussen deze enige God en de mensen[10]. Wederom dus twee teksten die impliceren dat Jezus niet God zelf is.

[1] Ez 34 [2] Ez 34:23 [3] Ez 37:25 [4] Luc 1:32 [5] Luc 1:33
[6] Joh 10:11, Joh 10:14 [7] Ez 34:24, Ez 37:23-24 [8] 1Kor 8:4
[9] 1Kor 8:6 [10] 1Tim 2:5

10. Het woord God is niet te vervangen door het woord drie-eenheid

Als God een drie-eenheid is, dan zou het woord God vrijwel altijd moeten kunnen worden vervangen door het woord drie-eenheid. Dit leidt echter slechts tot absurde formuleringen:

- Tomas antwoordde en zeide tot hem: Mijn Here en mijn Drie-eenheid![1]
- En ik heb gezien en getuigd, dat deze de Zoon van de Drie-eenheid is[2]
- In den beginne was het Woord en het Woord was bij de Drie-eenheid en het Woord was de Drie-eenheid[3].

[1] Joh 20:28 [2] Joh 1:34 [3] Joh 1:1

11. God is geen eenheid maar God is de enige

Veel Bijbelvertalingen vermelden dat God één is[1]. De Hebreeuwse grondtekst spreekt hier van het woord *echad*, dat *één*, *eerste*, of *enige* betekent. Het is afgeleid van het werkwoord *achad* dat *bij elkaar brengen* of *tot een eenheid maken* betekent. Om deze reden kan *echad* ook verwijzen naar een eenheid. Deze gedachte vinden wij bijvoorbeeld terug wanneer God zegt, dat man en vrouw tot één vlees zullen zijn[2]. Op analoge wijze kan men zich afvragen of ook God een eenheid zou kunnen zijn, in die zin dat Hij uit afzonderlijke delen bestaat die toch als

één moeten worden beschouwd. Dit is de kerngedachte van de drie-eenheidleer en deze interpretatie is daarom de meest populaire.

Wanneer we echter het woordgebruik van *echad* bestuderen in het gehele boek Deuteronomium, dan zien we dat deze de eerste keer wordt gebruikt in de betekenis van allereerste[3]. Zevenmaal heeft het woord *echad* de betekenis van *het getal één*, oftewel *slechts één*[4] en zestienmaal heeft het woord *echad* de betekenis van *één bepaalde onder meerdere*[5]. Het mag opvallend genoemd worden dat het gehele boek Deuteronomium nooit verwijst naar een eenheid wanneer het woord *echad* wordt gebruikt.

Als we in het licht van deze kennis lezen: "Hoor, Israël: Jahweh is onze God; Jahweh *echad*!"[6], dan mag duidelijk zijn wat de tekst ons vertelt, namelijk: "Jahweh is de enige God!". Er wordt in het geheel niet gesproken over een eenheid, maar de nadruk ligt overduidelijk op het getuigenis dat er slechts één God is, namelijk Jahweh.

Dezelfde conclusie kunnen we overigens trekken uit een uitspraak van Jezus zelf. Hij citeert Deut 6:4 met de woorden "Hoor, Israël, de Here, onze God, de Here is één"[7]. Het Hebreeuwse woord *echad* wordt hier vertaald met het Griekse woord *heis*. De eerste maal dat dit woord in dit verhaal wordt gebruikt, is in vers 28 waar wordt vermeld, dat "*één* der schriftgeleerden" tot hem kwam. Ook in deze context verwijst *heis* dus niet naar een eenheid maar naar *het getal één*.

Sterker nog; we lezen de reactie van deze schriftgeleerde in vers 32, alwaar hij zegt: "Meester, naar waarheid hebt Gij gezegd, dat Hij één is en dat er geen ander is dan Hij". Als we echter Jezus' uitspraak lezen dan zien we dat Jezus dit nergens letterlijk zegt. De schriftgeleerde geeft dus een toelichting bij Jezus' uitspraak "de Here is één". Volgens de schriftgeleerde betekent dat kennelijk, "dat er geen ander is dan Hij". En wat is Jezus' reactie op deze uitleg? Wel, we lezen in vers 34, dat Jezus vaststelt, dat deze schriftgeleerde verstandig heeft geantwoord.

Dus zowel de bestudering van het woordgebruik in het gehele boek Deuteronomium, als wel de bestudering van Jezus' aanhaling van deze tekst, als wel de wijze waarop de schriftgeleerde Jezus' uitspraak opvat, tonen allen aan, dat de formulering "Jahweh is één" niet betekent "Jahweh is een eenheid", maar betekent "Jahweh is de enige. Er is geen ander dan Hij".

***[1]** Deut 6:4, Mar 12:30, Gal 3:20 **[2]** Gen 2:24 **[3]** Deut 1:3 **[4]** Deut 1:23, Deut 17:6, Deut 19:15, Deut 24:5, Deut 28:7, Deut 28:25, Deut 32:30*
***[5]** Deut 4:42, Deut 12:14, Deut 13:12, Deut 15:7(2x), Deut 16:5, Deut 17:2, Deut 18:6, Deut 19:5, Deut 19:11, Deut 21:15(2x), Deut 23:16, Deut 25:5, Deut 25:11, Deut 28:55 **[6]** Deut 6:4 **[7]** Mar 12:30*

12. God is een titel[1]

De 39 geschriften die wij vandaag de dag meestal aanduiden als het Oude Testament zijn geschreven in het oud-Hebreeuws. In deze taal wordt de Schepper welgeteld 6528 maal aangeduid met zijn naam Jahweh. Hoewel deze Naam door de Schepper zelf bekend werd gemaakt[2] om Hem daarmee aan te roepen[3], en hoewel de profeten deze naam heel serieus namen[4], is deze Naam in de meeste Bijbelvertalingen toch vervangen door de titel HERE.

Naast de naam Jahweh, wordt de Schepper ook aangeduid met verschillende titels. De meest voorkomende titel wordt in onze taal vertaald met God. In de Hebreeuwse grondtekst worden

daar echter vier verschillende doch verwante titels gebruikt. Dit zijn *El*, *Elah*, *Eloah* en *Elohim*. Allen betekenen zij “de Krachtige” en zij worden gebruikt om aan te geven dat aan iemand iets totaal is onderworpen. Zo worden deze titels welgeteld 243 maal gebruikt voor afgoden. De titel Elohim wordt zelfs toegepast op de profeet Mozes[5], op het toekomstige huis van David[6] en op de mensheid[7]. Aan elk van dezen is namelijk iets totaal onderworpen. Wanneer de Hebreeuwse tekst dus spreekt over de titel God, dan wordt daar dus lang niet altijd de Almachtige zelf mee bedoeld, maar er wordt bedoeld dat aan diegene iets totaal is onderworpen.

Op deze manier wordt ook de Messias aangeduid met deze titel[8]. Dit stelt hem echter nog niet gelijk aan de Almachtige, hetgeen blijkt uit het feit dat David in diezelfde zin nog vermeldt dat de God over wie wordt gesproken zelf ook nog een God heeft[9]. Hetzelfde zien we gebeuren in het evangelie naar Johannes alwaar Jezus door Tomas wordt benoemd met de titel God[10], terwijl Jezus even daarvoor nog heeft gesproken over zijn eigen God[11]. Johannes kan daarom heel gemakkelijk twee regels later beweren, dat hij dit alles heeft opgeschreven zodat wij mogen geloven dat Jezus de Zoon van God is[12].

De moeilijkheid ontstaat pas in onze westerse talen omdat wij onderscheid maken tussen de titel van de Almachtige en de titel van anderen aan wie iets totaal is onderworpen, terwijl dat onderscheid in het Hebreeuws niet wordt gemaakt. Het is daarom het gemakkelijkst om altijd in het achterhoofd te houden dat God een titel is voor iemand aan wie iets totaal is onderworpen. De titel God is in het Hebreeuws geen absolute aanduiding voor de Almachtige.

Wanneer we ons van dit feit bewust zijn, dan komt de bespreking van het wezen van God in een geheel ander daglicht te staan. Zelfs de hoofdvraag van dit schrijven, namelijk of God moet worden gezien als een drie-eenheid, is een vreemde vraag geworden. Hetzelfde geldt voor de vraag of Jezus God is. Eigenlijk zouden we ons moeten afvragen of de Almachtige moet worden gezien als een drie-eenheid en of Jezus de Almachtige is of niet. Dat zou de bespreking van het wezen van God al aanzienlijk vergemakkelijken.

[1] *www.onzeVaderheefteennaam.nl* ***[2]*** *Ex 3:15, Jes 42:8, Jer 16:21* ***[3]*** *Ex 3:15* ***[4]*** *Ex 15:3, Ps 68:5, Ps 83:19, Am 5:8, Am 9:6* ***[5]*** *Ex 4:16, Ex 7:1* ***[6]*** *Zach 12:8* ***[7]*** *Ps 8:6* ***[8]*** *Ps 45:7, Ps 45:8, Jes 9:5, Heb 1:8, Heb 1:9* ***[9]*** *Ps 45:8, Heb 1:9* ***[10]*** *Joh 20:28* ***[11]*** *Joh 20:17* ***[12]*** *Joh 20:31*

13. Jezus wordt zelden God genoemd

Op grond van de vorige paragraaf mogen we wel stellen dat ook aan Jezus de titel God toekomt. Toch blijken de meeste teksten, waarin Jezus God genoemd lijkt te worden, bewijsbaar onjuiste lezingen te zijn. Zo lezen we bijvoorbeeld, dat Jezus het vleesgeworden Woord van God is[1] en dat het Woord God is[2]. In de grondtekst staat echter niet “en het Woord was God”, maar er staat eigenlijk “en God was het Woord”. God wordt dus aangewezen als degene van wie het Woord afkomstig is. Daarom vertaalt de Naardense Bijbel ook met de woorden: “Sinds het begin is er het spreken; dat spreken is God nabij, ja God zelf is dat spreken”. Dit impliceert weliswaar dat het Woord afkomstig is van God, maar er staat niet dat aan het Woord een zelfstandige Goddelijkheid moet worden toegekend. In de Bijbel lijkt te worden gesproken over “onze grote God en Heiland, Christus Jezus”[3] en over “onze God en Heiland, Jezus Christus”[4]. Uit beide brieven blijkt echter duidelijk dat de schrijvers uitsluitend schrijven over God en over Jezus als twee naast elkaar bestaande personen[5]. Ook in de geciteerde teksten is dit gewoon het geval.

Het laatste hoofdstuk van de eerste brief van Johannes zegt volgens sommigen: "Jezus Christus. Dit is de waarachtige God en het eeuwige leven"[6]. De gehele voorafgaande zin luidt echter: "Doch wij weten, dat de Zoon van God gekomen is en ons inzicht gegeven heeft om de Waarachtige te kennen; en wij zijn in de Waarachtige, in zijn Zoon Jezus Christus". Zoals we lezen, wordt hier tweemaal gesproken over de Waarachtige en beide keren wordt deze titel gegeven aan de Vader. Daarbij komt nog dat deze gehele zin spreekt over de Vader, welke wij dankzij zijn Zoon hebben leren kennen. Wanneer de volgende zin dan luidt "Dit is de waarachtige God en het eeuwige leven", dan kan dit taalkundig uitsluitend gaan over de Vader.

__[1]__ Joh 1:14,17 __[2]__ Joh 1:1 __[3]__ Tit 2:13 __[4]__ 2Petr 1:1
__[5]__ Tit 1:1, Tit 1:4, Tit 2:13, 2Petr 1:2, 2Petr 1:17 __[6]__ 1Joh 5:20

14. De Heer Jezus is niet de Heer God
Na de naam Jahweh en de titel God, wordt de Almachtige het vaakst aangeduid met de titel Heer. In de Hebreeuwse grondtekst worden daar echter drie verschillende doch verwante titels gebruikt. Dit zijn *Adonai*, *Adoon*, *Adoniem*. Uitsluitend de eerstgenoemde titel wordt exclusief voor de Almachtige gebruikt, te weten welgeteld 432 maal[1]. De overige twee titels worden 24 maal gebruikt voor de Almachtige, maar ook 297 maal voor een mens en 12 maal voor een engel. Ook de beloofde Messias werd in het Oude Testament reeds tweemaal genoemd met de titel Heer[2]. In beide gevallen wordt hier echter niet de titel Adonai gebruikt. Dit maakt duidelijk dat de beloofde Messias weliswaar Heer is, maar niet de Almachtige zelf.

__[1]__ www.onzeVaderheefteennaam.nl __[2]__ Ps 110::1, Mal 3:1

15. Jezus' Godheid verwijst naar zijn koningschap
Slechts tweemaal in het Oude Testament krijgt de Messias de titel God. Beide keren gaat het om een bespreking van zijn koningschap[1]. In die periode zal alles aan Jezus onderworpen zijn en is titel God dus op z'n plaats. In de tweede tekst wordt de Messias overigens "eeuwige vader" genoemd, terwijl zelfs de drie-eenheidleer nooit zal beweren, dat de Messias God de Vader zelf is. De oplossing is echter eenvoudig. Het Hebreeuwse woord, dat hier wordt vertaald met *vader* is *'ab*. Dit woord wordt gebruikt voor mensen die aan het hoofd van een familie staan[2]. Aangezien dit het geval zal zijn wanneer Jezus regeert vanaf de troon van David, is ook de titel *'ab* zeker op z'n plaats, al zou de vertaling met *familiehoofd* netter zijn geweest.

__[1]__ Ps 45:7-8, Jes 9:5-6 __[2]__ Num 25:14, Num 25:15, Joz 22:14,
1 Kron 24:6

16. Alleen de Vader wordt de waarachtige God genoemd
De Bijbel maakt wel degelijk onderscheid tussen de titel God die voor de Vader wordt gebruikt en de titel God die voor zijn Zoon wordt gebruikt. Dit verschil zit 'm in het feit dat alleen de Vader "de waarachtige God" wordt genoemd. Jezus zelf geeft deze titel aan de Vader[1] en ook de apostelen Paulus[2] en Johannes[3] gebruiken deze titel uitsluitend voor de Vader.

Wie veronderstelt dat ook Jezus de titel van "waarachtige God" toekomt, moet zich bedenken dat Jezus zelf zijn Vader aanspreekt met de titel "enige waarachtige God"[1]. De Vader is dus de enige waarachtige God, er is geen andere.

__[1]__ Joh 17:3 __[2]__ 1Tess 1:9-10 __[3]__ 1Joh 5:20

17. De Vader is ook de God van Jezus
Jezus sprak tijdens zijn aardse bediening doorlopend over God, waarmee hij vanzelfsprekend naar zijn hemelse Vader verwees. Toch is deze betiteling niet slechts beperkt tot Jezus' aardse

bediening. Jezus sprak bijvoorbeeld ook over zijn God nadat hij was opgestaan uit de dood[1] en zelfs na zijn hemelvaart bleef hij de Vader zijn God noemen, soms zelfs viermaal in één zin[2]. Ook de apostelen Paulus[3], Petrus[4] en Johannes[5] spraken over de Vader als de God van Jezus.

__[1]__ Joh 20:17 __[2]__ Op 3:12 __[3]__ Rom 15:5-6, 2Kor 1:3-4, 2Kor 11:31, Ef 1:3, Ef 1:15-17, Heb 1:9 __[4]__ 1Pet 1:3 __[5]__ Op 1:5-6

18. De Zoon onderwerpt zichzelf aan de Vader

Volgens Jezus' eigen woorden, is hij niet van zichzelf gekomen, maar is hij gezonden door God[1]. Jezus beschouwt de Vader als iemand die meer is dan hijzelf[2] en hij is totaal gehoorzaam aan de Vader[3].

De apostel Paulus stelt dat God het hoofd van Jezus is, evenals Jezus het hoofd is van de man en de man van de vrouw[4]. Wanneer hij bespreekt dat alles aan Jezus wordt onderworpen, dan benadrukt hij, dat dit vanzelfsprekend niet geldt voor de Vader[5]. Uiteindelijk zal Jezus zichzelf onderwerpen aan de Vader[6] en draagt hij daarmee het koningschap weer aan Hem over[7].

__[1]__ Joh 7:28-29, Joh 8:42-43 __[2]__ Joh 14:28 __[3]__ Joh 8:29, Joh 14:31, Fil 2:8 __[4]__ 1Kor 11:3 __[5]__ 1Kor 15:27 __[6]__ 1Kor 15:28 __[7]__ 1Kor 15:24

19. Het was God die alles gaf aan Jezus

Het was God die voor Jezus een lichaam maakte[1]. Tijdens zijn bediening kon Jezus niets uit zichzelf doen[2] of spreken[3], maar de Vader deed[2] en zei[3] hem alles voor. Het was ook God die Jezus opwekte uit de dood[4], die hem heeft laten verschijnen aan getuigen[5] en die hem aan zijn rechterhand heeft laten plaatsnemen[6].

Dan zijn er nog een aantal zaken die Jezus tot God zouden maken, maar waarvan de Bijbel duidelijk zegt dat zij allen door God aan Jezus werden gegeven. Zo was het God die aan Jezus de beloofde Geest gaf om deze uit te storten[7]. Ook was het God die aan Jezus heeft gegeven om leven te hebben in zichzelf[8] en het eeuwig leven schenkt hij in opdracht van God[9]. Ook was het God die aan Jezus het eindgericht gaf[10], die Jezus aanstelde als Heer [11] en die hem de allerhoogste naam gaf[12], namelijk de naam van de Vader zelf[13]. Ook was het God die Jezus alle macht in de hemel en op de aarde heeft gegeven[14].

__[1]__ Rom 8:1-4, Heb 10:5 __[2]__ Joh 5:19 __[3]__ Joh 12:49-50
__[4]__ Hand 2:24, Hand 2:32, Hand 3:15, Hand 4:10, Hand 5:30, Hand 10:40, Hand 13:30, Hand 13:33, Hand 13:34, Hand 13:37, Hand 17:31, Rom 10:9, 1Kor 6:14, 1Kor 15:15, Gal 1:1, Ef 1:19-20, Heb 13:20 en 1Pet 1:21
__[5]__ Hand 10:40-41 __[6]__ Ps 110:1, Mat 22:44, Mar 12:36, Luc 20:42, Hand 2:34-35, Heb 1:13 __[7]__ Hand 2:33 __[8]__ Joh 5:26 __[9]__ Joh 17:2
__[10]__ Joh 5:22, Joh 5:27 __[11]__ Hand 2:36 __[12]__ Fil 2:9 __[13]__ Joh 17:11, Joh 17:12 __[14]__ Mat 28:18

20. God heeft alles via de Zoon geschapen

Wanneer wij lezen dat alles door het Woord[1], door de Zoon[2] of door Jezus[3] is geschapen, dan gebruikt de grondtekst in elk van deze gevallen het woordje *dia*. Dit betekent *door* in de betekenis van *het kanaal van een handeling*. Elk van deze teksten zegt dus dat alles is geschapen *via* het Woord of de Zoon.

Het Nederlandse woordje *door* kan echter ook betekenen dat iets volledig van iemand uitgaat. De zin "Dat is door hem gezegd" kan weliswaar betekenen "Dat is via hem gezegd", maar zal

door de meeste Nederlanders toch worden opgevat in de betekenis van "Hij is degene die dat heeft gezegd". Om deze reden worden de genoemde Bijbelteksten vaak opgevat alsof er zou staan, dat het Woord of de Zoon de zelfstandige Schepper is van alles wat bestaat. Dat is echter totaal niet wat de grondtekst zegt; daar lezen we duidelijk, dat alles *via* het Woord of de Zoon is geschapen. Deze gedachte komen we overigens ook al tegen in het Oude Testament[4].

Daarbij komt nog, dat het Griekse woordje *dia* ook *omwille van* kan betekenen. Omdat de Hebreeëntekst[2] zegt dat de Zoon is gesteld tot erfgenaam van alle dingen, is het eveneens correct om de daaropvolgende zin te vertalen met de woorden "*omwille van* wie Hij ook de wereld heeft gemaakt". Alles is dus *via* de Zoon gemaakt, maar ook is alles *omwille van* hem gemaakt, omdat de Zoon de erfgenaam is van alle dingen.

Een ander woord dat gebruikt wordt om te beschrijven hoe de schepping zich verhoudt tot Jezus, is het Griekse woordje *en*[5]. Dit voorzetsel geeft een vaste plaats aan en kan dus het best vertaald worden met *in* of *op de plaats van*. Deze Bijbelteksten spreken dus over Jezus als de plaats waar God alles heeft geschapen.

***[1]** Joh 1:3 **[2]** Heb 1:2 **[3]** 1 Kor 8:6 **[4]** Ps 33:6 **[5]** Kol 1:16, Kol 1:17*

21. De groet van de apostelen

Bijna elke brief in de Bijbel vangt aan met een groet waarin God en Jezus afzonderlijk worden genoemd[1]. De apostel Paulus zegt bijvoorbeeld meestal: "genade zij u en vrede van God, onze Vader, en van de Here Jezus Christus". De genade en vrede die Paulus de lezers toewenst, zijn dus afkomstig van zowel God als de Here Jezus. Dit veronderstelt een volmaakte eenheid tussen God en Jezus. Tegelijkertijd veronderstelt het dat Jezus niet God zelf is, maar gezien moet worden als de door Hem aangestelde Heer. Er wordt namelijk niet gesproken over "God de Vader en God de Zoon", maar over "God, de Vader, en de Here Jezus Christus".

***[1]** Rom 1:7, 1Kor 1:3, 2Kor 1:2, Gal 1:3, Ef 1:2, Fil 1:2, Kol 1:3, 1Tess 1:1, 2Tess 1:2, Tit 1:4, 1Tim 1:2, 2Tim 1:2, Filem 1:3, Jac 1:1, 1Petr 1:3, 2Petr 1:2, 2Joh 1:3, Jud 1:1, Op 1:1*

22. De opname van mensen in de eenheid tussen de Vader en de Zoon

Jezus is één met de Vader[1], want de Vader is in Jezus[2] en Jezus is in de Vader[3]. Evenzo is Jezus in ons[4] en zijn wij in Jezus[5]. Wij dienen volmaakt één te zijn[6], op dezelfde wijze als Jezus en de Vader één zijn[7]. Wij zijn in de Vader en de Zoon[8] en Zij wonen in ons[9]. Jezus sprak dus allereerst over de eenheid tussen hem en de Vader[10], om vervolgens te vragen aan de Vader of zijn leerlingen op gelijke wijze één zouden mogen zijn[7]. Sterker nog; dit geldt voor elke mens, die door het woord van de apostelen in Jezus gaat geloven[11]. Zij zijn allen in de Vader en de Zoon[8].

Deze eenheid mag dan weliswaar nog steeds worden beschouwd als iets mysterieus', maar het mag niet langer worden beschouwd als iets ongrijpbaars. Welke eenheid er ook is tussen de Vader en de Zoon; alle gelovigen worden in deze eenheid opgenomen.

***[1]** Joh 10:30, Joh 17:11, Joh 17:22 **[2]** Joh 10:38, Joh 17:21, Joh 17:23*
***[3]** Joh 10:38, Joh 14:20, Joh 17:21 **[4]** Joh 14:20, Joh 15:3, Joh 17:23*
***[5]** Joh 14:20, Joh 15:3 **[6]** Joh 17:23 **[7]** Joh 17:11, Joh 17:21, Joh 17:22*
***[8]** Joh 17:21 **[9]** Joh 14:23 **[10]** Joh 10:30 **[11]** Joh 17:20*

23. Jezus is ook onze broer
Allen die Jezus aannemen[1] en zich door de Geest laten leiden[2], zijn kinderen van God[3]. God zelf neemt ons dan namelijk aan als zijn kinderen[4] en we mogen God aanspreken als onze Vader[5]. Evenals Jezus zijn wij uit God geboren[6]. Wij hebben dezelfde oorsprong als hij[7] en wij zijn daarom zijn broers (en zussen) geworden[8]. Wij zijn ertoe bestemd om zijn evenbeeld te worden[9] en wij zullen hem gelijk zijn, wanneer hij geopenbaard zal zijn[10].

Wanneer wij ervan verzekerd zijn, dat God onze Vader is, dan mogen wij er evenzo van verzekerd zijn, dat Jezus onze broer is. Hij noemt zijn leerlingen zelfs zijn vrienden[11]. Vanzelfsprekend mogen we hierbij niet vergeten dat Jezus eveneens onze Heer is, evenals we niet mogen vergeten, dat onze hemelse Vader eveneens onze God is. Desalniettemin is ons geopenbaard, dat wij mogen leven in de broederlijke nabijheid van zijn Zoon.

***[1]** Joh 1:12 **[2]** Rom 8:14 **[3]** Rom 8:14-21, Ef 5:1, Fil 2:15, 1Joh 3:1-2*
***[4]** Ef 1:5 **[5]** Mat 6:9, Luc 11:2 **[6]** 1Joh 5:18 **[7]** Heb 2:11 **[8]** Mat 25:40, Mat 28:10, Mar 3:35, Joh 20:17, Rom 8:29, Heb 2:11, Heb 2:12, Heb 2:17*
***[9]** Rom 8:29 **[10]** 1Joh 3:2 **[11]** Joh 15:15*

24. De toevoeging van de Geest aan de twee-eenheid
Tijdens het Concilie van Nicea in 325 A.D. werd de eenheid tussen de Vader en de Zoon onder woorden gebracht in de geloofsbelijdenis van Nicea. Er was toen dus sprake van een twee-eenheid. Tijdens het Concilie van Constantinopel in 381 A.D. werd verondersteld, dat de heilige Geest moet worden beschouwd als gelijkwaardig Goddelijk persoon, waarna deze zienswijze werd toegevoegd aan de geloofsbelijdenis van Nicea.

Het is opmerkelijk dat de drie-eenheid dus niet ineens werd vastgesteld, maar dat dit in twee fasen is gebeurd. Er is feitelijk nooit een vaststelling geweest van de drie-eenheid, maar er is een vaststelling geweest van een twee-eenheid, waaraan vervolgens een derde persoon is toegevoegd.

25. De wezensovereenkomst van de heilige Geest
Vanaf het Concilie van Nicea in 325 A.D. zocht men naar de juiste woorden om de wezensovereenkomst tussen de Vader en de Zoon weer te geven. De uiteindelijke strijd ging over de termen *homoousios* (=gelijk in wezen) en *homoiousios* (=gelijkend in wezen). Tijdens het Concilie van Chalcedon in 451 A.D. legde men de tweenaturenleer vast, welke naar de toenmalige inzichten beter paste bij de term *homoousios*. Daarom wordt de Zoon vanaf dat Concilie beschouwd als *homoousios*, dus gelijk in wezen, met de Vader.

De heilige Geest was reeds tijdens het Concilie van Constantinopel in 381 A.D. toegevoegd aan de twee-eenheid tussen de Vader en de Zoon, om zodoende uit te komen op een drie-eenheid. Toch voerde men geen enkele discussie aangaande de wezensovereenkomst van de heilige Geest. In de praktijk gaat men er vanuit, dat de plaats van de heilige Geest binnen de drie-eenheid garandeert, dat deze dus evenzo *homoousios* moet zijn met de Vader en de Zoon. Anders zouden er eenheden van verschillende aard aanwezig zijn binnen de drie-eenheid en dat gaat duidelijk in tegen de drie-eenheidleer.

Desalniettemin is de wezensovereenkomst van de heilige Geest nooit opgenomen in de officiële geloofsbelijdenis van Nicea-Constantinopel. De drie-eenheidleer bevat dus feitelijk geen

beschrijving van de wezensovereenkomst van de heilige Geest, terwijl dit bij de Vader en de Zoon juist werd beschouwd als een essentieel punt van discussie.

26. De heilige Geest is geen gezinslid
Wij zijn opgenomen in het gezin van God. In dat gezin kennen wij God als Vader en zijn Zoon is dientengevolge onze Broeder. De heilige Geest wordt in de Bijbel echter niet beschreven als een bepaald lid van Gods gezin.

Toch stelt de drie-eenheidleer, dat wij aan de heilige Geest een plaats moeten toekennen, welke gelijkwaardig is aan die van de Vader en de Zoon. Dat is echter niet mogelijk als wij spreken over de Vader en de Zoon als personen binnen het gezin van God. Ook de drie-eenheidleer zelf laat het na om te beschrijven hoe wij ons dienen te verhouden tot de heilige Geest als persoon binnen het gezin van God.

27. De heilige Geest is de Geest van God
De Geest van God is eeuwig[1] en heilig[2]. Dit zijn twee zaken die niet gelden voor de geest van de mens. Toch zijn er in de Bijbel vele overeenkomsten te vinden tussen de geest van God en de geest van de mens. De meest duidelijke is de boodschap van de apostel Paulus, die stelt, dat alleen de Geest van God weet wat in God is, evenals alleen de geest van de mens weet wat in de mens is[3].

Tevens impliceert deze tekst, dat de Geest van God binnenin God is en we weten dat de geest van een mens evenzo binnenin die mens is[4]. Ook heeft de Geest van God alles te maken met de emoties van God[5], zoals de geest van een mens evenzo alles heeft te maken met de emoties van die mens[6]. Ook spreekt God door zijn Geest[7] en spreekt de Geest van God[8], zoals de woorden van een mens evenzo voortkomen uit de geest van die mens[9]. We mogen daarom wel stellen, dat de heilige Geest het best is voor te stellen als de Geest van God[10], zoals ook de mens zelf een geest heeft[3].

> ***[1]** Heb 9:14 **[2]** Ps 51:13, Jes 63:10, Jes 63:11 **[3]** 1Kor 2:11 **[4]** Ps 51:12, Ps 142:4, Ps 143:4, Ez 11:19, Ez 36:26, Dan 6:4, Dan 7:15, Zach 12:1, Hand 17:16, Jac 4:5 **[5]** Zach 6:8, Jes 63:10, Ef 4:30 **[6]** Gen 41:8, Gen 45:27, Job 7:11, Ps 34:19, Ps 51:19, Ps 77:4, Ps 142:4, Ps 143:4, Spr 15:13, Spr 17:22, Spr 18:14, Pred 7:9, Jes 61:3, Jes 66:2, Ez 3:14, Ez 21:7, Dan 2:1, Dan 2:3, Dan 7:15, Mar 8:12, Luc 1:47, Joh 11:33, Joh 13:21, Hand 17:16, Hand 18:25, Rom 12:11, 1Kor 16:18, 2Kor 2:3, 2Kor 7:13 **[7]** Luc 2:26, 1 Kor 2:10, 2 Pet 1:21 **[8]** Mat 10:20, Joh 16:13, Hand 8:29, Hand 10:19, Hand 11:12, Hand 13:2, Hand 20:23, Hand 21:11, Hand 28:25, Rom 8:16, 1Tim 4:1, Heb 3:7, Op 2:7, Op 2:11, Op 2:17, Op 2:29, Op 3:6, Op 3:13, Op 3:22, Op 14:13, Op 22:17 **[9]** Job 26:4, Job 32:18-20, Spr 1:23, Rom 8:16 en 1Kor 14:16 **[10]** Mat 3:16, Mat 12:28, Rom 8:9, Rom 8:11, 1Kor 2:11, 1Kor 2:12, 1Kor 2:14, 1Kor 3:16, 1Kor 6:11, 1Kor 7:40, 1Kor 12:3, 2 Kor 3:3, Ef 4:30, Fil 3:3, 1Tess 4:8, 1Pet 4:14, 1Joh 4:2, 1Joh 4:13, Op 3:1, Op 4:5, Op 5:6*

28. De heilige Geest gaat uit van de Vader
Het Nieuwe Testament spreekt voor de eerste maal over de heilige Geest als zijnde de veroorzaker van Maria's zwangerschap[1]. Het is vanwege deze verwekking door de heilige Geest, dat Jezus de Zoon van God wordt genoemd[2]. Toch wordt de heilige Geest nooit de Vader

van Jezus genoemd en dat is opmerkelijk. Want als de heilige Geest degene is die Jezus heeft verwekt, dan is de heilige Geest toch eigenlijk de Vader van Jezus? De oplossing voor dit probleem is echter eenvoudig: Jezus spreekt over de heilige Geest als de Geest van de Vader[3].

Volgens Jezus is het daarom ook de Vader van wie de heilige Geest uitgaat[4]. De Vader zendt zijn heilige Geest weliswaar via Jezus[5], maar dat neemt nog niet weg, dat de door Jezus uitgezonden heilige Geest feitelijk uitgaat van de Vader. Het is zelfs zo, dat Jezus de heilige Geest pas kon uitstorten nadat de Vader hem deze had gegeven[6].

God wil dat wij worden veranderd tot het evenbeeld van zijn Zoon[7]. Daarom heeft de Vader in onze harten de Geest van zijn Zoon uitgestort[8], oftewel de Geest van Christus[9]. Dit is de Geest van het zoonschap[10]. Wij ontvangen van de Vader weliswaar de Geest van zijn Zoon, maar dat neemt nog niet weg, dat deze uitgaat van de Vader.

__[1]__ Mat 1:18, Mat 1:20 __[2]__ Luc 1:35 __[3]__ Mat 10:20 __[4]__ Luc 11:13, Joh 14:26, Joh 15:26 __[5]__ Mat 3:11, Mar 1:8, Luc 3:16, Joh 1:33, Joh 14:26, Joh 15:26, Joh 16:7, Hand 2:33 __[6]__ Hand 2:33 __[7]__ Rom 8:29 __[8]__ Gal 4:6 __[9]__ Rom 8:9 __[10]__ Rom 8:15

29. Zingen en bidden tot de heilige Geest is niet Bijbels

Wanneer de heilige Geest wordt beschouwd als een gelijkwaardig Goddelijk persoon, dan ontkomen we niet aan de conclusie die reeds wordt verwoord in de geloofsbelijdenis van Nicea-Constantinopel, namelijk dat de heilige Geest tezamen met de Vader en de Zoon moet worden aanbeden en verheerlijkt. Vanwege deze gedachtegang, bevatten alle kerkelijke liedboeken ook vandaag de dag liederen die geheel of gedeeltelijk zijn gericht tot de heilige Geest. Ook wordt menig gebed geheel of gedeeltelijk gericht tot de heilige Geest.

Toch spreekt de gehele Bijbel in geen enkele tekst over zingen of bidden tot de heilige Geest. Wel spreekt de Bijbel over gemeenschap die afkomstig is van de heilige Geest[1], maar dit betreft altijd gemeenschap met de Vader[2] en de Zoon[3].

__[1]__ 2Kor 13:13 __[2]__ Joh 14:23, 1Joh 1:3 __[3]__ Joh 14:23, 1Kor 6:17, 1Joh 1:3

30. De heilige Geest is de eenheid tussen de Vader en de Zoon

Jezus is één met de Vader[1], want de Vader is in Jezus[2] en Jezus is in de Vader[3]. Evenzo is Jezus in ons[4] en zijn wij in Jezus[5]. Wij dienen volmaakt één te zijn[6], op dezelfde wijze als Jezus en de Vader één zijn[7]. Wij zijn in de Vader en de Zoon[8] en de Vader en de Zoon wonen in ons[9]. In deze context is het opmerkelijk te noemen, dat er in de Bijbel nooit wordt gesproken over de eenheid tussen de heilige Geest en de Vader, over de eenheid tussen de heilige Geest en de Zoon of over de eenheid tussen de heilige Geest en ons.

Wel heeft Jezus ons vertelt, dat de heilige Geest bij ons blijft en in ons zal zijn[9]. Het directe gevolg van deze inwonende Geest, is dat Jezus tezamen met de Vader in ons komt wonen[10]. Via de heilige Geest woont God in ons[11] en via de heilige Geest hebben wij toegang tot de Vader[12]. Via de heilige Geest aanbidden wij de Vader[13] en via de heilige Geest bidden wij tot Hem[14]. Eveneens dienen wij God[15] en Jezus[16] via de heilige Geest. Van de heilige Geest verkrijgen wij gemeenschap[17], hetgeen gemeenschap is met de Vader[18] en met zijn Zoon[19]. Ook geeft de heilige Geest onderlinge gemeenschap[20] en eenheid[21], als ware wij tezamen één lichaam[22].

Wij worden dus opgenomen in de eenheid tussen de Vader en de Zoon, welke wordt gevormd door de heilige Geest. De Bijbel leert ons niet, dat de heilige Geest één is met de Vader en de Zoon, maar de Bijbel leert ons, dat de heilige Geest de eenheid tussen de Vader en de Zoon ís.

> ***[1]*** *Joh 10:30, Joh 17:11, Joh 17:22* ***[2]*** *Joh 10:38, Joh 17:21, Joh 17:23* ***[3]*** *Joh 10:38, Joh 14:20, Joh 17:21* ***[4]*** *Joh 14:20, Joh 15:3, Joh 17:23* ***[5]*** *Joh 14:20, Joh 15:3* ***[6]*** *Joh 17:23* ***[7]*** *Joh 17:11, Joh 17:21, Joh 17:22* ***[8]*** *Joh 17:21* ***[9]*** *Joh 14:17* ***[10]*** *Joh 14:23* ***[11]*** *Ef 2:22, 1Joh 3:24, 1Joh 4:13* ***[12]*** *Ef 2:18* ***[13]*** *Joh 4:23, Joh 4:24* ***[14]*** *Ef 6:18, Jud 1:20* ***[15]*** *Fil 3:3* ***[16]*** *Rom 14:18* ***[17]*** *2Kor 13:13* ***[18]*** *Joh 14:23, 1Joh 1:3* ***[19]*** *Joh 14:23, 1Kor 6:17, 1Joh 1:3* ***[20]*** *Fil 2:1* ***[21]*** *Ef 4:3* ***[22]*** *1Kor 12:13, Ef 4:4*

Conclusie

De drie-eenheidleer blijkt lang niet zo vanzelfsprekend uit de Bijbel te volgen, als dat meestal wordt beweerd[1]. De drie-eenheidleer blijkt haar oorsprong te hebben in heidense afgoderij[2] en zij is in stand gehouden door indoctrinatie[3] en tekstmanipulatie[4]. Elke christen heeft het volste recht om vraagtekens te zetten bij de huidige formulering van de drie-eenheidleer en om deze nog eens goed tegen het licht van de Bijbel te houden[5]. Eveneens heeft elke christen het volste recht om het wezen van de Almachtige uitsluitend vanuit de Bijbel te bestuderen[6], waarbij de bestudering van het Bijbelse titelgebruik niet zou mogen ontbreken[7]. Er zijn drie Bijbelse onderwerpen waarop de drie-eenheidleer behoorlijk mank gaat. Dit zijn het wezen van de heilige Geest[8], de onderlinge relatie tussen de Vader en de Zoon[9] en de broederlijke nabijheid tussen de Zoon en ons[10]. Bij besprekingen van de drie-eenheidleer hoeft het zogenaamde mysterie niet als afdoende antwoord te worden geaccepteerd[11].

> ***[1]*** *§7, §8* ***[2]*** *§1, §2* ***[3]*** *§6* ***[4]*** *§8* ***[5]*** *§4, §5, §9, §10, §11* ***[6]*** *§12* ***[7]*** *§13, §14, §15, §16, §20* ***[8]*** *§23, §24, §25, §26, §27, §28, §29* ***[9]*** *§16, §17, §18, §19, §20, §21* ***[10]*** *§22* ***[11]*** *§3*

Immanuël, Gemeente van het Levende Woord
Telefoon 078 6990097, Mobiel 0629 065138
Email: w.verdouw@immanuel-gemeente.nl
Web: http://www.immanuel-gemeente.nl

Wees van harte welkom op iedere Sabbatmorgen en ervaar dat de vreugde van Jahweh onze kracht is.
Plaats van samenkomst: “De Havenkerk”, Ieplaan 9, 2951 CB Alblasserdam, om 10.30 uur